روزنامه شرق

جهان

خداحافظی با تک‌سالن‌های سینمایی — صفحه ۱۰

مرغی که رنجید و از بام پرید — صفحه ۱۱

دوران متوسط‌ها در آواز؛ گفت‌وگو با حسین علیشاپور — صفحه ۱۲

یـادداشت

کسی از نقش مسکو خبر ندارد

اگـر روسـیه نقـش خـود را در دامن‌زدن به جنگ در شـرق اوکراین به عنوان یک راهنمـا تلقی کند، این کشور برخی از فریب‌ها و تاکتیک‌های جدید خود را برای شورشیان سوری و متحدان آنها نگه داشته است.

مداخله اخیـر روسـیه در جنگ داخلی سوریه به نوعی شبیه مداخله این کشـور در شـرق اوکراین اسـت، جایـی کـه مسـکو از درگیری‌هـای قومیتـی بهـره گرفـت و بـا تأمین تسلیحات، استقرار نیروهای داوطلب و غیرقانونـی تـلاش کـرد غـرب را فریـب دهد. ایـن همـان رویکردی اسـت که ژنرال «والری گراسیموف»، فرمانده سـتاد کل نیروهای روسـیه آن را «جنگ نسـل جدیـد» می‌نامد. با وجود شـواهدی مبنی بر مشارکت روسیه در درگیری‌های برپاشده توسط جدایی‌طلبان در شرق اوکراین و تأیید ناتو، ارتش آمریکا و ناظران بین‌المللی و برخـی از رسـانه‌های خبری، هنوز روسـیه به انـکار این مسـئله ادامه می‌دهد. «ایلیا تیموخوف»، تحلیلگر مسائل اوکراین، در سفارت روسیه در واشـنگتن دراین‌باره می‌گوید: تعداد دفعاتی که این سؤال پرسیده می‌شود باعث نمی‌شـود که در پاسخ کرملین تغییری ایجاد شـود! برهمین اساس افزایـش حضـور نظامـی و حملات اولیه هوایی روسـیه در سوریه باعث سـردرگمی شـد و در همین راسـتا «جان کـری»، وزیر خارجـه آمریکا، چندیـن‌بـار بـا «سـرگئی لاوروف»، همتای روسـی‌اش دربـاه اهداف و برنامه روسیه در سـوریه گفت‌وگوی تلفنی کرده است و این اهداف زمانی آشـکار شـد که جنگنده‌های روسی مواضـع گروه‌هـای شورشـی مورد حمایت آمریکا و در حال جنگ با بشار اسد، رئیس جمهور سـوریه و متحد نزدیک مسکو را هدف قرار دادند. اما «فیلیپ کاربر»، رئیس بنیاد مشـاوره نظامی پوتومـاک، دراین‌باره می‌گوید: حیله‌ها و نیرنگ‌های روسیه در شیوه جدید جنگی‌اش به این شـکل است که مخالفان متوجه نمی‌شوند روسیه چه زمانی وارد جنگ می‌شود، از چه منابعـی در جنگ اسـتفاده می‌کند و اهداف اصلی‌اش چیست.

درحال‌حاضر نیروی هوایی روسیه این‌بـار نمایش‌هایـی تهاجمـی در حاشیه حریم هوایی کشورهای عضو ناتو نشـان می‌دهد. این اقدامات را با گشـت‌های هوایی دوربـرد به‌همراه بمب‌افکن‌هـای راهبردی خود انجام می‌دهد؛ بـرای ناوهای جنگی آمریکا مزاحمت ایجاد می‌کند و جنگنده‌های خـود را برای مقابله با ناتو در منطقه بالتیـک، نزدیـک انگلیـس، کانادا و ژاپن بـه پرواز درمـی‌آورد. به اعتقاد گراسـیموف، تبلیغـات و فریـب دو عامل مهم در میدان جنگ اسـت. او می‌نویسـد: اطلاعات جنگـی اکنون یکی از عوامل مهم در جنگ و تدارک اقدامات نظامی اسـت. هدف اصلی، کاهـش پتانسـیل جنگی دشـمن و اغفـال رهبـران نظامی و سیاسـی طـرف مخالف اسـت. هنـگام آغاز درگیری‌ها در اوکراین، روسـیه تلاشی سازماندهی‌شده را آغاز کرد تا مطالب نادرسـتی را از طریـق کانال‌هـای دیپلماتیـک و رسـانه‌های سـنتی و شـبکه‌های اجتماعـی منتشـر کند. اکنون روسـیه رویکرد مشابهی را در قبال سوریه اعمال می‌کند و مقامات این کشور اعلام می‌کنند که ۹۰ درصد نیروهـای مخالف و ضد بشـار اسـد تروریست هستند.

نگاه

تداوم نگاه استراتژیک روسیه

آزاد حاجی‌آقایی

در روزهای اخیر جنگ داخلی سـوریه با مداخله مسـتقیم روسـیه گام در مرحله نوینی گذاشـته اسـت که ازیک‌سـو یادآور رؤیاهای «پتر کبیر» مبنی بر دسـتیابی روسـیه به آب‌های گرم اسـت و ازسوی‌دیگر یـادآور مواجهه مهیب دو ابرقدرت در خلال جنگ سـرد. با وجود آنکه می‌تـوان مرحله جدید این جنگ را در سـطوح مختلف و از نگاه منافع ملی کشورهای درگیر بازخوانی کرد اما شاید نگاهی اجمالی- تاریخی به رویکرد روسیه در خاورمیانه مدخلی برای بازخوانی اهداف این کشور در گسـتره خاورمیانه به شمار برود. شاید انعقاد معاهده «سایکس-پیکو» مهیاکننده زمینه‌ای برای این بازخوانی باشد که امضای آن به قبل از جنگ اول جهانی و زمان تصدی «سـرگئی سـازانوف» بر وزارت امور خارجه تزاری روسـیه بازمی‌گردد. درواقع سازانوف سومین امضاکننده معاهده سایکس-پیکو در سـال ۱۹۱۶ با انگلستان و فرانسه بود. این معاهده در راستای تقسیم مناطق تحت کنترل امپراتوری عثمانی بود که در آن زمان نفس‌های آخر را می‌کشید. سـازانوف در یکی از نامه‌های ارسالی خود از سـن‌پترزبورک به سفارتخانه‌های بریتانیا و فرانسه می‌نویسد که کشور متبوعش آرزوی کنترل بر اسـتانبول و نیز ایجاد منطقه قیمومیتی را در مناطق ارمنی و کردنشـین جنوب شرقی آناتولی دارد. درواقع روسیه در آن زمان توانسـت آنچه را که خواهان آن بود کسب کند. با افشای مفاد و خواسته‌های روسیه در این معاهده محرمانه توسط لنین و تروتسکی، تا دوره بعد از انقلاب کمونیسـتی شوروی این معاهده به‌عنوان معاهده سازانوف- سایکس-پیکو خوانده می‌شـد؛ در دوره بعدی، تاریخ‌نگاری عصر استالینیستی نام سازانوف را از این معاهده حذف کرد؛ چراکه یکی از ابزارهای توطئه امپریالیستی خوانده می‌شد.

درمقابل آنچه مد نظر فرانسـه و انگلستان بود تقسیم نواحی شرقی امپراتـوری عثمانی بر مبنـای حوزه‌های نفتی بـود و کردها و یهودیان به‌عنوان یک اقلیـت قومی- مذهبی در این معاهده-که می‌توانسـتند مشـکلات آتی را در حوزه سیاسـی به وجود آورند- در نظر گرفته نشده بودند. این معاهده که در همان زمان نیز به علت اسـتراتژی‌های رقیب سه کشور یادشده دچار مشکلات فراوانی بود، با پایان جنگ اول جهانی عملا به کنج معاهدات فراموش‌شـده قدرت‌های جهانی سپرده شد. با شروع جنگ سرد و تحولات جهان عرب، سوریه همچنان به‌عنوان یکی از اقمار اتحاد جماهیر شوروی در خاورمیانه تداوم حضور خود را حفظ کرد. در سـال ۱۹۷۱ نیز سوریه و شـوروی با انعقاد معاهده‌ای مبنی بر ایجاد پایگاه دریایی شوروی در طرطوس این تداوم نفوذ و قدرت را حفظ کردنـد. ورود آمریکا به عـراق و تغییر موازنه قـوا در خاورمیانه، ظهور گروه‌های سلفی- اسـلام‌گرا و همگامی کشورهای ترکیه و حوزه خلیج فارس با گروه‌هایی ازاین‌دست و سـرانجام بازیگران جدید منطقه‌ای که بازنمود «کنسرت»های جدید در منطقه خاورمیانه بود راه را برای حفظ و احیای موقعیت ازدست‌رفته روسیه گشود. شروع جنگ داخلی سوریه در سال ۲۰۱۱ و کم‌رنگ‌شـدن کنترل بشار اسد بر این کشور که به تهدید سـقوط شـهرهای اصلی آن منجر شد به روسـیه این امکان را داد تا با مد نظر قراردادن حفظ و اعاده قدرت خود در مقابل آمریکا و خواسـت حفظ پایگاه سنتی خود در مدیترانه و سرتاسر خاورمیانه جبهه جدیدی را بازگشایی کند که یادآور تقابل شدید این کشور با آمریکاست. تجهیز پایگاه دریایی طرطوس با نیروی هوایی را که پیش‌درآمد ورود مستقیم روسیه به این جنگ بود باید در این چارچوب کلان ارزیابی کرد.

این امر در حالی اتفاق افتاد که در آغاز بحران سوریه تحلیلگران غربی به اشـتباه بر این باور بودند که حمایت پوتیـن در ارتباط با حفظ منافع روسـیه در سوریه مبتنی بر ایجاد و استقرار یک نیروی دریایی کوچک در «طرطوس» و یک بازار کوچک اسلحه قرار دارد. با این حال وجود چنین منافعی را باید در حاشـیه استراتژی کلان روسـیه و نگاه ژئواستراتژیک پوتین بازخوانی کرد. درحالی‌که قطر، عربستان سعودی و ترکیه همگی در مواجهه با اسـد نقشـی عمده ایفا می‌کنند، روسـیه، غرب و به‌ویژه آمریـکا را به‌عنوان محـرک نوع رفتار این کشـورها می‌بینند. این رویکرد روسـیه را در زمان‌بندی مداخله در سـوریه نیز می‌توان بازخوانی کرد. دخالت روسـیه هنگامی روی داد که نیروهای بشـار اسد تا اندازه‌ای در تثبیت مواضع خود در غرب سوریه موفقیت کسب کرده بودند و اسد نیز توانسته بود در ماه سپتامبر یکپارچگی نیروها را در خطوط مقدم مجددا تثبیت کند. روسـیه در برهه کنونی بر این باور است که آمریکا با استفاده از نیروهای کُرد و نیروهای میانه‌رو اپوزیسیون در نزدیکی «رقه» پایتخت داعش، بیشتر خواهان تشدید حملات خود علیه داعش بوده و احتمال می‌رود چنین اقداماتی نیز با موفقیت کوتاه‌مدت مواجه نشـده و داعش تا چند سـال دیگر نیز بقای خود را حفظ کند. ازهمین‌رو روسیه احتمالا، صرفا به درگیـری محدود با نیروهای داعش فکر کرده و برخورد کلی و نهایی را به آمریکایی‌ها وانهاده اسـت. بنابراین روسیه آینده استراتژیک خود را در گرو توانایی خود در تقویت موقعیت نظامی و سیاسـی بشـار اسـد و ممانعـت از وخامت روابط بـا آمریکا در راسـتای بهره‌برداری سیاسـی در برهه‌های آینده می‌بیند. در چهار سال اخیر سیاست روسیه در سـوریه هزینه چندانی را برای این کشـور دربر نداشته و ازسوی‌دیگر به‌طور موفقیت‌آمیزی از تغییر رژیم در سـوریه ممانعت به عمل آورده اسـت. درصورتی‌که جنگ داخلی سوریه و بحران اوکراین در چارچوبی از تنش‌های موجود برای احیـای یک محور دوقطبی مد نظر قرار گیرد، آرایش نظامی روسـیه در حمایت از بشار اسد در طول کشورهای شرق مدیترانه می‌تواند نویدبخش ظهور مجدد این رقابت و جنگ سرد پیشین باشد. این استراتژی جدید روسـیه که در مقابل تذبذب و فقدان رویکرد جامع غرب در خاورمیانه معنا یافته اسـت می‌تواند بازتفسـیر خواست احیای قدرت روسـیه در زمان «پتر کبیر» و رقابـت ابرقدرت‌ها در زمان انعقاد معاهده «سایکس-پیکو» و سرانجام جنگ سرد باشد.

عکس: AP

«خالد العطیه» وزیر خارجه قطر:

ضدانقلاب، بهار عرب را از پای درآورد

علی ملکی: «خالد بن محمد العطیه» وزیـر خارجه قطر می‌گوید که بهار عربی با موجی از حرکت‌های «ضدانقلابی» برخورد کرد که در پشت آن طرف‌هایی بودند که اهداف خود را دنبال می‌کردند. او درباره سـوریه و بحران آوارگان می‌گوید، باید هرچه زودتر برای آن کاری کرد و بحران سـوریه را از طریق ابتکار عمل ژنو به سرانجامی رساند. العطیه درباره اختلاف ایران و عربستان نیز می‌گوید باید با ایران گفت‌وگو کرد و مبنایی بر دخالت‌نکردن در امور داخلی کشـورها گذاشت. درباره یمن نیز او همچنان بر اجرای قطع‌نامه ۲۲۱۶ تأکید دارد و معتقد است، اگر اوضاع به این شکل استمرار پیدا کند، ما شاهد جنگی ابدی در این کشور خواهیم بود. در مجموع دولت کوچک قطر مواضع دوگانه و چندگانه‌ای نسبت به تحولات منطقه دارد که در این گفت‌وگو نیز از سـوی خبرنگار «الحیات» به چالش کشیده می‌شود.

اجازه بدهید ابتدا به موضوع سـوریه بپردازیم. دراین‌باره تاکنون طرح‌ها و پیشنهادات زیادی مطرح شده که آخرین نمونه آن طرح روسیه بود. درباره این ابتکار عمل‌ها چه می‌گویید؟ شما طرفدار کدام‌یک هستید؟

موضـع قطر از ابتدای این بحران روشـن بود. ما از سـال ۲۰۱۱ گفتیم، ملت سـوریه آزادی می‌خواهد. متأسفانه کسانی دلیل شروع انقلاب سوریه و عوامل آن را از یاد می‌برند. ما در همان ابتدا با رئیس‌جمهور «بشار اسد» صحبت کردیم و او را به انجام اصلاحات تشـویق کردیم؛ زیرا به نظر ما این می‌توانسـت مفید باشد.

ولی ما به الان کار داریم نه آن زمان؟

همین مشـکل ماسـت که فقط به الان فکر می‌کنیم. عامل اصلی مشکلات سوریه، نظام حاکم بر این کشور و به باور من به‌طور مشخص، شخص بشار اسد اسـت. بنابراین هرگونه ابتکار عملی که مبتنی بر ژنوا نباشد ملت سوریه آن را نمی‌پذیرد؛ یعنی بدون تشـکیل یک هیأت انتقالی بـا اختیارات کامل، هر طرح دیگری که در میان گذاشـته شود ملت سـوریه باید نظرش را اعلام کند. درباره روسیه، من طرحی نشنیده‌ام. شما شنیده‌اید؟

موضع روسیه روشن اسـت. می‌گوید به لحاظ سیاسی و نظامی از دولت اسـد دفاع می‌کند. روسیه آشکارا می‌گوید اسـد باید باقی بماند و او بخشی تجزیه‌ناپذیر از مبارزه با تروریسم در این کشور است.

این حرف تازه‌ای نیسـت. ما از روس‌ها انتظار داریم که موضع‌شان را با ملت سـوریه هماهنگ کنند؛ زیرا چیزی که می‌ماند ملت سوریه است نه نظام حاکم بر آن.

به‌هرحال آنها نظرشـان این اسـت. «ولادیمیر پوتین»، رئیس‌جمهوری روسیه، در سـازمان ملل گفت فقط بشار اسـد و کردها هستند که با داعش می‌جنگند. او می‌گوید این حکومت مشروعیت دارد. با تشدید مسائل نظامی چگونه باید با روسیه کنار آمد؟

از پنج سال پیش تاکنون ملت سوریه در چند جبهه می‌جنگد. اما هنوز چیزی تغییر نکرده اسـت. اگر توقعی از سایر کشورها داشته باشیم، باید گفت اصولی باید باشـد تا این دولت‌ها از آن تخطی نکنند. این اصول می‌تواند خواسـته‌های ملت سـوریه باشـد؛ زیرا بمب‌های بشـکه‌ای که بر سـر زنان و کودکان ریخته می‌شود نتیجه‌اش می‌شـود جوانانی که به کارهای تروریستی روی آورده و سر آدم‌ها را می‌برند.

پوتین در سخنانش خطاب به کسانی که از مخالفان مسلح سوریه حمایت می‌کنند، پرسید «شمایی که به دنبال تغییر بودید آیا حالا می‌بینید چه کردید؟ انتظـار ندارم به من جواب بدهید. اما خلأ قـدرت در خاورمیانه موجب این افراط‌گرایی و تروریسم شد». شما در پاسخ به او چه دارید بگویید؟

جواب روشـنی دارم و آن اینکه مشکل در بهار عربی نبود. مشکل در کسانی بود که از پشت سر نقش ضدانقلاب را بازی می‌کردند. جهان می‌توانست شاهد یک بهار اروپایی باشـد. ایـن بهار در همه‌جای دنیا می‌توانـد رخ دهد؛ بنابراین مشـکل در بهار عربی نبود. بلکه مشـکل در کسـانی بود که اقـدام به تغذیه ضدانقلاب کردند تا این حرکت‌ها را به شکست بکشانند.

چه کسانی؟

هرکس. نمی‌خواهم اسـم کسـی را ببرم. اما انقلاب‌های عربی وقتی شروع شـد، برای خود اهدافی داشـت. آن زمان ملت‌ها کنار گذاشته شده بودند. آنها امکاناتی داشتند اما نمی‌توانسـتند از آن بهره ببرند. آنها آموزش می‌خواستند، آزادی می‌خواسـتند، عدالت می‌خواستند. اما کسـانی که ضدانقلاب را تقویت کردند این شادمانی و نشاط را از بین بردند.

پوتین همچنان مخالفان میانه‌رو سـوریه را هم‌ردیف با داعش می‌داند. می‌خواهم بپرسم چه کسانی از گروه‌های مختلف سوری حمایت می‌کنند. آیا شما یکی از آن حامیان هستید؟

مخالفان سوریه فقط زمانی دست به اسلحه بردند که نظام علیه آنها اسلحه به کار برد. آنها برای دفاع از خودشـان بود که اسـلحه به دست گرفتند. همین مخالفان هسـتند که هنوز هم مقاومت می‌کنند و حتی با گروه‌های تروریسـتی نظیر داعش هم مقابله می‌کنند.

به‌طور مشـخص کدام گروه در سوریه از شـما یعنی قطر کمک دریافت می‌کند؟

ما با گروهی از متحدان هسـتیم که شـامل ترکیـه و مجموعه ائتلاف‌های آمریکا، فرانسه و بریتانیا می‌شود.

منظورم سلاح است؟

سـلاحی در کار نیسـت. انقلابیون نیازی به این ندارند که به آنها سـلاح بدهیم. آنها سلاح‌شـان را غنیمت می‌گیرند؛ از همان ارتش سـوریه. ما البته از همان ابتدا انتظار داشـتیم که ارتش به‌جای اینکه در کنار نظام بایسـتد در کنار مردم قرار گیرد.

شنیدیم مسئولان آمریکایی ازجمله «جان کری»، وزیر خارجه آمریکا، گفته است قصد دارد ابتکار عمل جدیدی را درباره سوریه داشته باشد. قرار است این ابتکار عمل با همکاری شما، عربسـتان و ترکیه آماده شود. این درحالی اسـت که «باراک اوباما»، رئیس‌جمهور آمریکا، نیـز به‌صراحت گفته آماده است با ایران و روسیه دراین‌باره گفت‌وگو کند. این ابتکار عمل‌ها چیست؟

قطر و عربستان و ترکیه هرگز از تلاش‌ها برای حل بحران سوریه کنار نبوده‌اند.

منظور از این حرف‌ها چه بود؟ آمریکایی‌ها از شما چه می‌خواستند؟

آمریکایی‌ها از ما چیزی نخواسـتند. ما و آمریکایی‌ها در مسئله سوریه با هم دوست هستیم و مواضع روشـن و ثابتی داریم. موضع ما مبتنی بر ژنو ۱ بوده و تابه‌حال تغییری نکرده است.

جناب وزیر نگفتید که این طرح جدید چیست؟

هیچ طرح جدیدی وجود ندارد. ما فقط داریم مذاکره می‌کنیم. ما احتیاج به کاری جدی برای نجات ملت سوریه داریم.

منظورتان چیسـت؟ منظورتان این است که تحرکات آمریکایی‌ها جدی نبوده است؟

نمی‌خواهم بگویـم تحرکات آنها جدی نبوده اسـت؛ بلکـه به مرحله‌ای رسـیده‌ایم که باید جامعه بین‌المللی دسـت به کار شود و از ابزارهایی که دارد برای توقف کشتارها استفاده کند.

اما این اتفاقی است که هرگز رخ نمی‌دهد.

چرا، در برخی از جاها رخ داده است. نگرانم که وارد شرایطی شده باشیم که در آن اخلاق بین‌المللی دیگر از بین رفته باشد. الان درباره سوریه می‌گوییم ۳۰۰ هزار نفر در این کشـور کشته شـده‌اند که تعداد زیادی‌شان زن و کودک بوده‌اند. پس حتما تحرکی جدی نیاز است.

منظورتان «تحرک نظامی» است؟

لزومی ندارد که حتما نظامی باشـد. در گذشـته هربار مسئله تحرک نظامی پیش آمده مثل ماجرای سلاح‌های شیمیایی، دیده‌ایم که نظام اسد فورا دست‌ها را بالا برده است. باید یک نوع دیگری از این حرکت‌ها وجود داشته باشد.

قرار اسـت چه کسـی این کار را بکند؟ فکر می‌کنید آمریکا این مسئله را جدی می‌گیرد؟

بگذارید صریح باشیم. ملت سوریه الان انتظاری از هیچ‌کس دیگر ندارد؛ زیرا به این نتیجه رسیده‌اند که سوریه مال آنهاست و خودشان هم مسئول آزادسازی این کشـور هستند. ملت سوریه هرطور شده کشورش را نجات خواهد داد اما در آینده دیگر به مایی که ترکش کردیم با دیده احترام نخواهد نگریست. بنابراین ما به‌عنوان دولت‌های دوست سوریه و به‌عنوان جامعه بین‌الملل باید در حل این بحران به سهم خود کوشا باشیم.

من جواب روشنی دارم و آن اینکه مشکل در بهار عربی نبود. مشکل در کسانی بود که از پشت سر نقش ضدانقلاب را بازی می‌کردند. جهان می‌توانست شاهد یک بهار اروپایی باشد. این بهار در همه‌جای دنیا می‌تواند رخ دهد؛ بنابراین مشکل در بهار عربی نبود. بلکه مشکل در کسانی بود که اقدام به تغذیه ضدانقلاب کردند تا این حرکت‌ها را به شکست بکشانند

اجازه بدهید. شـما می‌دانید که برخی از کشورهای خلیج فارس با موضع ایران در سوریه مخالف هستند و برخی با موضع ترکیه. حال آنکه ایران متحد سوریه و ترکیه همسایه‌اش است؛ چرا شما از موضع ترکیه در سوریه حمایت می‌کنید؟

هیچ‌یک از کشـورهای خلیـج فارس از موضـع ایران اسـتقبال نمی‌کنند. بااین‌حال قطر می‌گویـد ایرانی‌ها می‌توانند با شـرایطی در مذاکرات مربوط به سوریه حضور داشته باشـند چون نشستن پشت میز مذاکره لازمه‌اش این است که همه پرونده‌ها مورد بحث قرار گیرد، نه بعضی از آنها. این موضع کشورهای شـورای همکاری اسـت. من سـال ۲۰۱۴ به تهـران رفتم و بـا همتای خودم دراین‌باره صحبت کردم. آنها حرف‌شان یک کلام بود و آن اینکه حاضر نیستند با آمریکایی‌ها سر یک میز بنشینند؛ زیرا به نظرشان آنها صلاحیت این کار را ندارند.

اکنون با توجه به تحولاتی که در روابط بین ایران و آمریکا به وجود آمده، آیا شورای همکاری خلیج فارس و شـما که رئیس دوره‌ای آن هستید تلاش می‌کنید این مواضع را به هم نزدیک کنید؟

اگر ایران در موضوع پرونده سـوریه جدی باشـد حتما ما کـه از یک رابطه دوجانبـه بین ایران و قطر حرف نمی‌زنیم بلکـه از رابطه ایران با یک مجموعه (شـورای همکاری) صحبت می‌کنیم. ما با ایران در بسـیاری از مواضع اختلاف داریم؛ در عراق، سوریه، لبنان و یمن.

آیا منظورتان دخالت در امور این کشورهاست؟

اگر این اختلاف‌ها نباشـد می‌توانیم با ایران روابطی دوجانبه و ممتاز داشته باشیم چون ایران همسایه منطقه‌ای ماست.

بگذارید بپرسـم وقتی باراک اوباما در سـخنان خود در مجمع عمومی سازمان ملل متحد گفت حاضر است با دولت‌های ایران و روسیه در موضوع سوریه همکاری کند نشان می‌دهد که موضع آمریکا نسبت به اسد تغییر کرده است؟ شما دراین‌باره چه می‌گویید؟

ابتدا باید بگویم، ایالات متحده دوسـت و متحد ماست. دوم اینکه مجموعه کشـورهایی وجود دارند که به آنها گفته می‌شود دوستان سوریه؛ این مجموعه موضعش نسـبت به اسد و نظام او روشن اسـت. اگر تغییری در موضع آمریکا حاصل شـده باشد نخستین کسـی که باید از آن مطلع می‌شد ما بودیم. تا الان موضع آمریکا واضح و روشن بوده است. اسد هیچ آینده‌ای در سوریه ندارد.

شما نگران این نیستید که داعش خلأ اسد را پر کند؟

داعش نمی‌تواند این خلأ را پر کند به‌خصوص اگر ما بتوانیم مخالفان را بر آن داریم تا برنامه خودشان را بعد از سرنگونی نظام پیاده کنند.

ما بارها از نقش عمان در این‌باره شنیده‌ایم. شما به‌عنوان رئیس دوره‌ای شـورای همکاری دراین‌باره چـه اطلاعاتی دارید. آیا طرف عمانی با شـما هماهنگ است یا اینکه هرچه را بخواهد خودش انجام می‌دهد؟

شـورای همکاری مشغول مذاکرات مستمری اسـت. اگر برادرم «یوسف بن علوی» (وزیر خارجه عمان) بود، برای شما می‌گفت. اما من می‌توانم تأکید کنم که هرچه را به نفع کشـورهای عضو شورا باشـد انجام خواهیم داد. دراین‌باره موضع ما ثابت و روشن است و تغییری نمی‌کند.

شما درباره اینکه روسیه می‌خواهد یک ائتلاف اطلاعاتی بین ایران، عراق و سوریه تشکیل دهد، چه می‌گویید؟

دراین‌بـاره نیز با دوسـتان‌مان در عراق صحبت کرده‌ایـم. من خودم چندی پیش عراق بودم و با رؤسـای سـه‌گانه این کشـور صحبت کـردم. همچنین با برادر «مسـعود بارزانی» دیدار داشـتم. مـا از دولت عـراق حمایت می‌کنیم. علی‌الخصوص دولت «حیدر العبادی» که تلاش زیادی می‌کند تا برنامه‌هایش را اجرا کند. اگر این برنامه‌ها اجرا شـود عـراق دیگر نیازی به یک اتاق اطلاعات مشترک نخواهد داشت.

گمان می‌کنم شـما درباره یمن گفته بودید با عربسـتان سعودی در یک خط هستید. آیا فکر می‌کنید اکنون در انتهای عملیات نظامی و شروع عملیات سیاسـی قرار دارید؟ ارزیابـی خودتان را از جنگ یمـن بگویید و اینکه چه می‌خواهید بکنید. شـما می‌خواهید با «علی عبدالله صالح» رئیس‌جمهوری سابق، که ساز جداگانه‌ای می‌زند چه کنید؟

کارها در یمن تا پیش از ماه سـپتامبر در مسـیر درست خود حرکت می‌کرد. متأسفانه علی عبدالله صالح و سایرین تحت تاثیر پیروزی حوثی‌ها قرار گرفتند و این جنگ‌ها شـروع شد. الان قطع‌نامه ۲۲۱۶ شورای امنیت وجود دارد که کاملا روشـن اسـت و هیچ ابهامی ندارد. دولت‌های عضو ائتـلاف می‌گویند باید این قطع‌نامه به‌صورت کامل اجرا شـود. این کشـورها نمی‌خواهند که این جنگ تا ابد ادامه داشته باشد.

شما به‌صورت مستقیم از اخوان‌المسلمین در یمن حمایت می‌کنید؟

این داسـتانی قدیمی اسـت که دائما تکرار می‌شـود. قطر از هیچ حزبی یا شـخصی حمایت نمی‌کند؛ بلکه از دولت‌ها حمایت می‌کند و این مسئله کاملا واضح است. درعین‌حال ما خواستار حذف هیچ گروهی در هیچ‌کجا نیستیم. اما این به‌معنای حمایت از این و آن نیسـت. هدف ما این است که بکوشیم جلوی این خون‌ریزی‌ها را بگیریم. این تفکر اصلی قطر است.

آیا بین شـما و کشـورهای عضو شـورا، تنش وجود دارد؟ چون شما از اخوانی‌ها در یمن، لیبی و مصر حمایت می‌کنید؟

من اعتقاد دارم ما به مرحله‌ای از بلوغ سیاسی رسیده‌ایم که به آرا و نظرات همدیگر احترام بگذاریم. چنین حساسـیتی که شما از آن حرف می‌زنید در بین ما وجود ندارد.

من می‌خواهم مشـخصا درباره مصر بپرسـم. به نظرم شما قصد دارید روابط بهتری با دولت مصر داشته باشـید. اما این روشن نیست که به دلیل حمایت از اخوان‌المسلمین بشود چنین رابطه‌ای را برقرار کرد؟

ما با مصر دشـمنی نداریم. مصر یک دولت عربی اسـت که جایگاه خودش را در اتحادیه عرب دارد. آرزو می‌کنیم مصر همیشـه صحیح و سالم باشد چون سـلامتی این کشور سـلامتی همه کشورهای عرب اسـت. رابطه ما با مصر نیز طبیعی است.

شـما با آنها درباره موضوع «اخـوان» صحبت نمی‌کنید؟ آنها شـما را به‌این‌خاطر سرزنش نمی‌کنند؟

این یک مسـئله داخلی مصر اسـت و ما در امور داخلی این کشور دخالتی نمی‌کنیم. هیچ‌وقت بین ما و مصر حالت دشـمنی نبوده اسـت. اگر بخواهیم دراین‌باره صحبت کنیم سخن به درازا می‌کشد.

از لبنان چه خبری دارید؟

اگر خبر داشتم به شما می‌گفتم. اما به‌صراحت باید بگویم نسبت به تحولات لبنان نگران هستیم.

آیا بعد از توافق‌نامه دوحه شکسـت خوردیـد؟ نیازی به یک توافق‌نامه جدید نیست؟

اینها مراحلی است که لبنان دارد پشت سر می‌گذارد هنوز توافق‌نامه دوحه شکست نخورده است ولی تحولات منطقه‌ای و بین‌المللی بر آن اثر گذاشت.

ایرانی‌ها یک نوع نظام امنیتی منطقه‌ای را مطرح می‌کنند که شامل عراق و کشورهای عضو شـورای همکاری باشد. آیا هدف از این فکر تجزیه شورای همکاری نیست؟

مـن به شـورای همکاری اعتمـاد دارم و می‌دانم چوبی نیسـت که به این آسانی بشـکنند. ما از آنها پیشنهاد همکاری امنیتی نشنیده‌ایم. یک نظام امنیتی جدید نیز قرار نیسـت وجود داشته باشـد. ما به این نیازمندیم که بین ما رابطه حُسـن همکاری وجود داشته باشد و در امور همدیگر دخالت نکنیم. منطقه ما شایستگی آن را دارد که شکوفا شود، به شرط اینکه به این اصول پایبند باشیم.

منبع: الحیات